

Opgave nr. 1

Alf Arup ejede to stk. Porsche 911: en rød coupé og en grøn cabriolet, begge fra 1996. Pengemangel tvang ham til at sælge begge biler, og han tog kontakt til sin mangeårige mekaniker, Bo Brix. De blev enige om, at Brix skulle sælge bilerne »for mindst 800.000 kr. pr. stk.« for Arup, og Brix fik overgivet sålydende, af Arup underskrevne, dokument:

»Undertegnede, Alf Arup, giver hermed Bo Brix, Hasselstien 5, 8250 Egå, fuldmagt til at sælge dels min røde Porsche 911 coupé, årg. 1996, reg.nr. XX 12345, dels min grønne Porsche 911 cabriolet, årg. 1996, reg.nr. YY 67890.
Den 11. februar 2021, Alf Arup, Fyrtårnsvej 10, 8240 Risskov«.

Den 25. februar modtog Arup uventet en meget stor arv efter en fjern slægting. Arup ønskede derfor at beholde bilerne, og han forsøgte straks – men uden held – via opkald og sms at få fat på Brix, der imidlertid netop var blevet frastjålet sin mobiltelefon. Arup afsendte derfor omgående sålydende quick-breve til »Carl Colds Classics« og »Ditte Damms DeLuxe-biler«, som Arup vidste, Brix havde været i forbindelse med:

»Den fuldmagt, jeg har givet Bo Brix, Hasselstien 5, 8250 Egå, til at sælge mine to Porscher er hermed tilbagekaldt med omgående virkning.
Den 25. februar 2021, Alf Arup, Fyrtårnsvej 10, 8240 Risskov«.

Det ene quick-brev var stilet til prokurist Per Pihl hos »Carl Colds Classics« og kom frem til den angivne modtager dagen efter. Det andet quick-brev blev som følge af fejl ved postbesørgelsen ikke leveret til »Ditte Damms DeLuxe-biler«, men – med fem dages forsinkelse – til Damms nabo, »Egs Elitebiler«, som Egon Eg var indehaver af.

Prokurist Pihl havde for knap et år siden blameret sig over for sin chef, indehaver Cold, idet Pihl havde forvekslet en luftkølet Porsche 911 (model 993) med en vandkølet Porsche 911 (model 996), begge fra årgang 1998. Cold havde straks givet Pihl besked på »aldrig nogensinde mere at beskæftige sig med køb og salg af Porscher«. Efter at Pihl den 26. februar 2021 havde læst Arups brev, smed han det derfor omgående ud.

Den 1. marts mødtes Brix og Cold, og efter nogen forhandling indgik de aftale om, at Cold købte Arups røde Porsche coupé for 850.000 kr. Brix fremviste fuldmagten fra Arup i forbindelse med aftalens indgåelse.

Den 2. marts indfandt Brix sig hos Damm, og efter nogen forhandling indgik de aftale om, at Damm købte Arups grønne Porsche cabriolet for 750.000 kr. Brix fremviste fuldmagten fra Arup i forbindelse med aftalens indgåelse.

Den 3. marts fik Brix på sin værkstedsadresse besøg af Eg, der netop havde modtaget og læst Arups brev til Damm samme morgen. Eg nævnte ikke over for Brix noget om brevet, men forlangte »at få lov at købe Arups grønne Porsche cabriolet«. Brix forklarede Eg, at bilen dagen forinden var blevet solgt til Damm, men Eg nægtede at acceptere et nej. Eg hævdede, at Damm var »på fallittens rand« og umuligt ville kunne betale købesummen på 750.000 kr. Eg ville give 1.000.000 kr. for bilen og samtidig dække »ethvert erstatningskrav«, som Damm måtte finde på at rejse imod Brix eller Arup. Brix, der havde det dårligt med, at han kun havde fået Damm overtalt til at betale 750.000 kr., gav til sidst efter for Egs pres. Resultatet blev, at Brix under forevisning af fuldmagten fra Arup indgik aftale med Eg om, at Eg købte den grønne Porsche cabriolet for 1.000.000 kr., og at Eg skulle dække ethvert erstatningskrav fra Damm.

Den 4. marts lykkedes det endelig Arup at komme i forbindelse med Brix, der havde købt en ny mobiltelefon samme dag, og alting kom for en dag, bl.a. hjulpet godt på vej af, at Eg havde tabt Arups brev til Damm i Brix' værkstedslokale, hvor Brix havde fundet det om aftenen den 3. marts. Cold, Damm og Eg hævdede alle tre, at Arup var aftaleretligt bundet over for dem som følge af de aftaler, Brix havde indgået på Arups vegne. Dette bestred Arup på det bestemteste, idet han bl.a. fremhævede, at han havde gjort »næsten alt« for at komme i forbindelse med Brix, og at han havde benyttet postvæsenet som »forsvarligt transportmiddel«. Hvis Cold, Damm og Eg ikke havde noget krav mod Arup, ville de have erstatning af Brix, der bestred ethvert ansvar, bl.a. med henvisning til at han ikke havde hørt noget fra Arup.

Er Arup aftaleretligt bundet over for henholdsvis Cold, Damm og Eg? I benægtende fald, kan Cold, Damm og Eg da kræve erstatning af Brix?

Løsningseksempel til opgave nr. 1

1. Colds køb af den røde Porsche coupé

1.1. Er Arup bundet over for Cold vedrørende den røde Porsche coupé?

Arup har overgivet Brix en fuldmagt, der må anses bestemt til at blive forevist for tredjemand, dvs. en § 16-fuldmagt. Arup har samtidig givet Brix en bemyndigelse, der går ud på, at Brix skal have mindst 800.000 kr. for hver af de to Porscher.

En § 16-fuldmagt tilbagekaldes ved, at den på forlangende tilbagegives fuldmagtsgiver eller tilintetgøres, jf. AFTL § 16. Den tredjemand, over for hvem en fuldmagt er tilbagekaldt på den i AFTL § 13 omtalte måde, kan dog ikke påberåbe sig, at tilbagekaldelse ikke er sket på anden måde, jf. AFTL § 12, stk. 2.

Arups tilbagekaldelse pr. quick-brev til Cold er kommet frem til Colds prokurist, Pihl. En prokurist kan forpligte fuldmagtsgiveren i alt, hvad der hører til den daglige drift, jf. lov om erhvervsdrivende virksomheder § 7. En fuldmægtig kan også modtage påbud på fuldmagtsgivers vegne, jf. AFTL § 26. Tilbagekaldelsen er således kommet frem til Cold. Det er uden betydning, at Cold har søgt at begrænse Pihls prokura ved en intern instruks.

Cold kan derfor ikke støtte ret på § 16-fuldmagten fra Arup, da den er tilbagekaldt, inden Cold indgår aftale med Brix.

Da Arup ikke har tilbagekaldt Brix' bemyndigelse over for Brix, har Brix i princippet stadig en § 18-fuldmagt. Den tilbagekaldelse af § 16-fuldmagten, som prokurist Pihl har modtaget, slår imidlertid fuldt ud igennem over for Cold som Pihls fuldmagtsgiver, jf. AFTL § 12, stk. 2, sammenholdt med § 26. Cold må således anses at være i ond tro om, at § 18-fuldmagten ikke længere skal være gældende. Cold kan derfor heller ikke støtte ret på den bemyndigelse (§ 18-fuldmagt), som Brix har fået fra Arup.

Konklusion: Arup er ikke bundet af aftalen med Cold vedrørende den røde Porsche coupé.

1.2. Kan Cold kræve erstatning af Brix vedrørende den røde Porsche coupé?

Som følge af tilbagekaldelsen, som er kommet frem til Cold (via Pihl), er Cold i ond tro om, at Brix ikke længere har nogen fuldmagt fra Arup. Cold har derfor intet erstatningskrav imod Brix, jf. AFTL § 25, stk. 2, 1. pkt.

2. Damms køb af den grønne Porsche cabriolet

2.1. Er Arup bundet over for Damm vedrørende den grønne Porsche cabriolet?

Arup har overgivet Brix en § 16-fuldmagt, jf. ovenfor under pkt. 1.1. Arup har forsøgt at tilbagekalde fuldmagten efter AFTL § 12, stk. 2, men tilbagekaldelsen er ikke kommet frem til Damm. Tilbagekaldelsen er ikke en meddelelse omfattet af AFTL § 40, og Arup kan derfor ikke påberåbe sig tilbagekaldelsen over for Damm.

Arup kan heller ikke påberåbe sig, at Brix har handlet uden for bemyndigelsen ved at sælge til 50.000 kr. mindre end aftalt med Arup, idet Damm er i god tro om Brix' tilsidesættelse af bemyndigelsen, jf. AFTL § 11, stk. 1.

Konklusion: Arup er bundet af aftalen med Damm vedrørende den grønne Porsche cabriolet.

2.2. Kan Damm kræve erstatning af Brix vedrørende den grønne Porsche cabriolet?

Da Arup er bundet over for Damm, bliver der ikke noget spørgsmål om erstatningsansvar for Brix over for Damm.

3. Egs køb af den grønne Porsche cabriolet

3.1. Er Arup bundet over for Eg vedrørende den grønne Porsche cabriolet?

Brix foreviser § 16-fuldmagten i forbindelse med aftaleindgåelsen med Eg. Fuldmagten er ikke tilbagekaldt. Heller ikke bemyndigelsen, som Brix holder sig inden for med hensyn til prisen, er tilbagekaldt. Som udgangspunkt kan Brix derfor binde Arup efter såvel AFTL § 16 som AFTL § 18.

Udgangspunktet må dog fraviges her, hvor Eg er i ond tro. Eg er klar over, at § 16-fuldmagten er forsøgt tilbagekaldt af Arup over for Damm, hvilket gør det særdeles nærliggende, at § 16-fuldmagten heller ikke kan benyttes over for andre. Eg er af samme grund også i ond tro om Brix' manglende bemyndigelse. Eg kan derfor ikke få medhold i, at Brix kan forpligte Arup som sket, jf. princippet i AFTL § 20.

(Eg er i øvrigt også klar over, at § 16-fuldmagten er "forbrugt" (konsumeret) af Brix, der allerede *har* solgt den grønne Porsche cabriolet til Damm. Eg kan derfor ikke være i god tro om, at Brix kan benytte samme § 16-fuldmagt én gang til. Der er endvidere også forskel på at have fuldmagt til at indgå en relativt enkel retshandel som at sælge en bil og at have fuldmagt til at indgå et mere kompliceret aftalekompleks, der dels indebærer forsætlig ikke-opfyldelse af en anden aftale (den med Damm), dels kræver en særskilt bestemmelse om friholdelse for erstatningsansvar. En så kompliceret aftale falder næppe inden for Brix' fuldmagt, og den falder i hvert fald uden for hans bemyndigelse, hvilket Eg ved eller bør vide).

(Arup/Brix kan i øvrigt ikke kræve aftalen tilsidesat som ugyldig som stridende imod DL 5-1-2 (lov og ærbarhed), AFTL § 29 (tvang), § 33 (almindelig hæderlighed) eller § 36 (urimelighed). Det »pres«, Eg udøver over for Brix, kan ikke betegnes som retsstridig tvang, og den omstændighed, at Eg har formået at få Brix til at indgå en aftale, der har til formål at tilsidesætte Damms ret i henhold til en tidligere aftale, kan heller ikke begrunde ugyldighed (men nok erstatningsansvar). Egs fortielse af, at han har modtaget Arups brev om tilbagekaldelse af fuldmagten, medfører derimod, at Arup/Brix kan få aftalen med Eg tilsidesat i medfør af AFTL § 30 (svig)).

Konklusion: Arup er ikke bundet af aftalen med Eg vedrørende den grønne Porsche cabriolet.

3.2. Kan Eg kræve erstatning af Brix vedrørende den grønne Porsche cabriolet?

Da Eg er i ond tro om Brix' manglende bemyndigelse, har han ikke noget erstatningskrav imod Brix, jf. AFTL § 25, stk. 2, 1. pkt.

Litteratur (pensum): *Lennart Lynge Andersen og Palle Bo Madsen: Aftaler og mellemmand*, 7. udg. (2017) s. 39 f., s. 152 ff., s. 156 ff., s. 182 ff., s. 201 ff., s. 246 ff., s. 284 f., s. 298 f., s. 299 ff., s. 303, s. 306 og s. 311 ff.

Opgave nr. 2

Mandag den 29. marts 2021 indgik Søren Sørensen, der drev en radio- og tv-fabrik i Hinnerup, og Kaj Kold, der havde en radio-/tv-forretning i Aarhus midtby, aftale om Kolds køb af 5 fladskærms-tv'er af model Silver Jubilee. Fladskærmene var fremstillet i et begrænset antal eksemplarer i anledning af Sørensens fabriks 25-års jubilæum. Prisen aftaltes til 6.500 kr. pr. stk., og Kold betalte købesummen, i alt 32.500 kr., samme dag. Det aftaltes, at Kold skulle hente fladskærmene hos Sørensen tirsdag den 6. april.

Tirsdag den 6. april kl. 9 indfandt radio-/tv-forhandler Thomas Thomsen sig efter aftale på Sørensens lager. Thomsen skulle hente 10 fladskærme af model Silver Jubilee, som Thomsen havde indkøbt til videresalg i sin butik i Aarhus. Thomsen havde onsdag den 31. marts betalt købesummen for fladskærmene på i alt 60.000 kr., svarende til 6.000 kr. pr. stk.

Selv om Thomsen og Kold som radio-/tv-forhandlere i Aarhus midtby egentlig var konkurrenter, navnlig fordi deres butikker lå meget tæt på hinanden, var Thomsen og Kold gode venner, og de havde i forbindelse med en påskefrokost den 1. april talt om, hvor meget de begge glædede sig til at hente Silver Jubilee-fladskærmene den 6. april og få dem til salg i deres respektive butikker.

Da Thomsen stod på Sørensens lager, fik han pludselig den tanke, at han kunne gøre Kold en tjeneste ved at tage Kolds Silver Jubilee-fladskærme med og aflevere dem ved Kolds forretning, når Thomsen alligevel kørte lige forbi. Thomsen fortalte Sørensen, at han havde talt med Kold om afhentning af fladskærmene, og at han godt kunne tage Kolds fladskærme med. Sørensen vidste, at Thomsen og Kold var gode venner, men Sørensen gav alligevel udtryk for tvivl om, hvorvidt det nu også var en »god idé«. Thomsen overbeviste dog Sørensen om, at Thomsen og Kold allerede havde aftalt, at de ville »afhente fælles«. Herefter indvilligede Sørensen i at læsse alle 15 fladskærme på Thomsens lastbil.

På vej ind til Aarhus holdt Thomsen ind på en tankstation for at købe en kop kaffe. Mens han var inde i butikken, blev hans forsvarligt aflåste lastbil med fladskærmene stjålet. Ingen af delene blev nogensinde fundet igen.

Straks efter tyveriet, den 6. april, kl. 10, ringede Thomsen til Sørensen og Kold og fortalte, hvad der var sket, og samme dag ved middagstid mødtes parterne med henblik på at rede trådene ud. Sørensen sagde, at han ikke ville levere »flere fladskærme« til Kold. Herefter hævdede Kold, at han var berettiget til at få tilbagebetalt købesummen på 32.500 kr. Kold hævdede desuden, at han var berettiget til at kræve erstatning af Sørensen. Principalt krævede Kold 12.500 kr. Erstatningskravet var beregnet med udgangspunkt i, at den almindelige markedspris for fladskærme af model Silver Jubilee, som følge af at modellen var ved at være udsolgt, var steget til 9.000 kr. pr. stk. Subsidiært krævede Kold et mindre beløb.

Såfremt Kold fik helt eller delvis medhold i sine krav mod Sørensen, krævede Sørensen erstatning af Thomsen, principalt 45.000 kr., svarende til det maksimale beløb, Sørensen kunne komme til at betale til Kold, subsidiært et mindre beløb.

Det kan lægges til grund, at Sørensens produktionsomkostninger pr. fladskærm var 3.500 kr.

Kold og Thomsen ønskede ikke at gøre krav af nogen art gældende over for hinanden.

Hvorledes er retsstillingen mellem Sørensen og Kold, henholdsvis mellem Sørensen og Thomsen?

Løsningseksempel til opgave nr. 2

1. Forholdet mellem S og K

Både S og K er »handlende«, da S har en produktionsvirksomhed, og K afhænder »dertil indkøbte varer«, jf. købelovens § 4, stk. 2. De handler begge »i eller for deres bedrift«, og der foreligger derfor et handelskøb, jf. § 4 (Lærebog i køberet s. 36 f.). Købet er et genuskøb, som angår 5 fladskærms-tv'er af model Silver Jubilee (Lærebog i køberet s. 31 ff.). (Selv om fladskærmene er specialfremstillede, har S valgt ved opfyldelse af aftalen med K, hvilket aftalen med T også understreger). Købet er et afhentningskøb, jf. § 9 (Lærebog i køberet s. 42).

Om K er berettiget til at hæve købet og/eller kræve erstatning af S, afhænger først og fremmest af, hvem der bærer risikoen for tyveriet af fladskærmene fra T. Tyveriet er en hændelig begivenhed, som ikke kan tilregnes hverken K eller S eller nogen, de hæfter for, jf. også nedenfor under pkt. 2.

I afhentningskøb går risikoen over på K, når K får varen i sin besiddelse på S' forretningsadresse, jf. § 9, jf. § 17, stk. 1. I dette tilfælde udleveres fladskærmene til T, der hverken har legitimation eller bemyndigelse fra K, jf. nedenfor under pkt. 2. S har dermed ikke leveret med frigørende virkning, og risikoen for fladskærmene er ikke gået over på K (Lærebog i køberet s. 42). Dette indebærer, at K kan udøve misligholdelsesbeføjelser over for S.

Da der er tale om et handelskøb, er enhver forsinkelse væsentlig og dermed hævebegrundende, jf. § 21, stk. 3 (Lærebog i køberet s. 87). K er derfor berettiget til at hæve den 6. april, dvs. at han kan kræve købesummen på 32.500 kr. tilbagebetalt fra S.

S er erstatningsansvarlig over for K, jf. § 24, da der ikke foreligger umulighed eller force majeure. Fladskærmene kan stadig skaffes (er kun »ved at være udsolgt«), og tyveriet er ikke en ekstraordinær begivenhed, der virker ansvarsfritagende for S (Lærebog i køberet s. 95 ff.).

Når K hæver købet, kan han kræve erstatning efter reglerne om prisdifference, jf. § 25. K kan kræve forskellen mellem den aftalte købesum på 6.500 kr. pr. fladskærm og markedsprisen på ophævelsestidspunktet på 9.000 kr. pr. stk., dvs. 5 stk. a 2.500 kr., i alt 12.500 kr. (Lærebog i køberet s. 108 f.).

(K har ikke fortabt retten til at hæve og/eller kræve erstatning, da han fremsætter kravene den 6. april. S har endnu ikke leveret på det tidspunkt, hvor K hæver og kræver erstatning. Derfor er K's reklamationspligt reguleret af § 26, hvorefter K alene skal reklamere »inden rimelig tid«, hvis han vil fastholde (Lærebog i køberet s. 111 f.).

2. Forholdet mellem S og T

T og K har kun »talt om, hvor meget de begge glædede sig« til at hente fladskærmene. T har over for S ved sin optræden givet udtryk for, at han er i besiddelse af en fuldmagt fra K til at få fladskærmene udleveret. T har imidlertid ikke en fuldmagt på det foreliggende grundlag. Det er i strid med sandheden, når T fortæller S, at T og K har talt om – endsige aftalt – fælles afhentning.

Selve den retshandel, som ligger i overgivelsen af fladskærmene, kan rammes af ugyldighed, herunder manglende fuldmagt (Lærebog i køberet s. 181 om overgivelse, der er ugyldig pga. svig). K er derfor ikke forpligtet af, at T afhenter

fladskærmene, dvs. at S ikke har leveret til T med frigørende virkning, jf. også ovenfor under pkt. 1.

Da T har optrådt, som om han havde fuldmagt til at handle på K's vegne, er T som udgangspunkt erstatningsansvarlig over for S i medfør af aftalelovens § 25. Ved erstatningsberegningen kan S kræve at blive stillet, som om T havde haft fuldmagt fra K, dvs. som om fladskærmene var udleveret med frigørende virkning til T (Aftaler og mellemmand s. 312 f.). T skal herefter erstatte S købesummen for de 5 fladskærme, dvs. 32.500 kr., samt 12.500 kr. (svarende til den prisdifferenceerstatning, som S skal betale til K), i alt 45.000 kr., jf. ovenfor under pkt. 1. (S' erstatningskrav skal ikke beregnes med udgangspunkt i produktionsomkostningerne (3.500 kr. pr. fladskærm). S skal stilles, som om aftalen med K var blevet korrekt opfyldt, og han ville i så fald have fået dækning for sin fortjeneste).

Der er ikke grundlag for at fritage T for ansvar efter aftalelovens § 25, stk. 2, 1. pkt. S er ikke i ond tro om fuldmagten, da han under de foreliggende omstændigheder er berettiget til at stole på, at T er i besiddelse af fuldmagt fra K. S ved, at T og K er »gode venner«, og T »overbeviste« S om, at T og K »allerede havde aftalt, at de ville »afhente fælles»«. T er heller ikke fritaget for ansvar i medfør af § 25, stk. 2, 2. pkt., da T ikke selv kan tro, at han har en fuldmagt (Aftaler og mellemmand s. 313).

»Lærebog i køberet« er: *Lars Hedegaard Kristensen m.fl.*: Lærebog i dansk og international køberet, 5. udgave (2017).

»Aftaler og mellemmand« er: *Lennart Lynge Andersen og Palle Bo Madsen*: Aftaler og mellemmand, 7. udgave (2017).